Sosyal Bilimler Dergisi / TheJournal of SocialSciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 53, Ağustos2021, s. 668-688

ISSN: 2149-0821 DoiNumber:<http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.52313>

Ganime Beyza ARSLAN

Milli Eğitim Bakanlığı, gbeyzarslan@gmail.com

Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU

Erciyes Üniversitesi, hamalosmanoglu@erciyes.edu.tr

COVID-19 SALGIN SÜRECİNİN ÖĞRETMENLER ÜZERİNDE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Özet

Son günlerde tüm Dünya'yı temelden sarsan Covid-19 salgını birçok alanda etkisini göstermektedir. Bunların en başında da ülkemizi yakından ilgilendiren eğitim gelmektedir. Eğitimin en temel unsurunu oluşturan bireyler, öğretmenlerdir. Bu çalışmada Covid-19 sürecinde öğretmenlerin salgın ve salgın süreci ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) ile yürütülmüştür. Araştırmayı Muş ilinden rastgele seçilen farklı branşlardan 7 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile Zoom üzerinden yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda öğretmenlerin salgın ve aşıya dair belli bir bilgi düzeyine sahip oldukları, aşı olma konusunda genellikle olumlu bir tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Karantina ve salgın sürecinin öğretmenleri genel anlamda olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Bununla beraber öğretmenler açısından öğrenciler bu süreçte fırsat eşitsizliği, alt yapı yetersizliği gibi etmenler yüzünden uzaktan eğitim sürecinden yeterince yararlanamamış ancak normalleşme sürecine genel olarak çabuk adapte oldukları belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Covid-19, Salgın, Öğretmen Görüşleri, Olgu Bilim.

EXAMINATION OF COVID-19 EPIDEMIC PERIOD'S EFFECTS ON TEACHERS

Abstract

Covid-19 epidemic, which has been shaking up the world lately, shows its impact in many areas. Education is the forefront of these areas that closely related to our country. Teachers are the individuals who constitute the most basic element of education. This research is aimed to specify teachers' views about epidemic and its process in the covid-19 period. Therefore, this research is carried out with phenomenology from qualitative research methods. The research consists of 7 teachers from different branches randomly selected from the province of Muş. The research's data gathered with semi-structured interview form by the conversations that were made via Zoom. The collected data were analyzed by content analysis. As a result of analysis, it is examined that teachers have a certain level of knowledge about epidemic and vaccine, and they generally have a positive attitude about getting vaccinated. It is determined that quarantine and epidemic process generally affected teachers negative. With this, it was stated that, in terms of teachers, students could not benefit from the distance education process sufficiently because of the factors such as inequality of opportunity and insufficient infrastructure, but they generally adapted quickly to the normalization process.

Keywords: Covid-19, Epidemic, Teacher views, Phenomenology.

GİRİŞ

Salgın hastalıklar insanlık tarihi boyunca var olan biyolojik olgulardır. Çünkü hastalık yapıcı organizmaların, insanlardan önce bile dünyada var olduğu kabul edilmektedir. Bakteriler, virüsler, mantarlar, algler gibi mikroorganizmalar, çevre ve doğal şartların yapısına göre canlılara yararlı ya da zararlı şekilde etki etmektedir. İnsanların toplu şekilde ölümlerine gözle görülemeyecek kadar küçük organizmaların sebep olduğu uzun süre boyunca keşfedilememiştir. (Kılıç, 2020: 18)

Salgın hastalıkların ortaya çıkmasında birçok etkili faktör mevcuttur. Temizlik kurallarına uyulmaması, insanların kentleşme ile beraber oluşturduğu sağlıksız ortamlar, çevreyle ilgili düzenin bozulması, açlıklar, doğal afetler en temel sebepler olarak görülmektedir. Yerleşik hayata geçilmeden önce insanlar göçebe yaşam sürdükleri için toplu herhangi bir hastalığa yakalanma riski oldukça azdı ancak yerleşik hayatla birlikte insan atıkları, biriken çöpler insana zarar veren canlıların ortaya çıkmasına ortam oluşturmuştu. Bu canlılar içinde pire, sivrisinek, fare gibi canlılar salgın hastalıkların yayılmasındaki önemli faktörlerdendi. Ayrıca yerleşik hayatla birlikte insanlar hayvanlarla daha yakından yaşamaya başlamış, daha çok temas etmek durumunda kalmıştır. Kızamık hastalığının sığırlardan, çiçek ve difteri hastalığının ineklerden, gribin kökeninin domuzlar ve tavuklardan, nezlenin ise atlardan geçen bir hastalık olduğu bilinmektedir.(Diamond, 2013, s. 266- 269; Pointing, 2011, s. 57; Porter, 2016, s. 20; Aktaran Kılıç, 2020: 19).

Salgın hastalık tarihi incelendiğinde dünyayı en çok etkileyen hastalıkların başında veba, çiçek hastalığı, sarıhumma, tifo, sıtma, frengi, kolera, verem, tifüs, kızamık, grip gibi

hastalıklar gelmektedir. Salgın hastalıklar insan ve toplum hayatını birçok bakımdan etkilemiştir. Bu etki; salgının görüldüğü zaman şartlarına ve bilgi birikimine göre farklılık göstermiştir. Ancak hangi zaman diliminde salgın yaşanır yaşınsın, insanların beklemedikleri anda karşılaştıkları hastalık çok sayıda can kaybına sebep olmuş; sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan büyük etkiler göstermiştir. Salgın hastalıkların en belirgin etkisi; büyüklüğünün, kaynağının, sebebinin ve tedavisinin bilinmediği durumlarda psikolojik olarak yarattığı şok ve paniktir.(Slavicek, 2008, s. 78-79; Aktaran Kılıç, 2020: 38). Ayrıca salgın hastalıklar, ölen her insanla beraber vergi gelirinde, üretimde, işgücünde ve tüketimde de bir eksilmeye sebep olmuş bu açıdan toplumları ekonomik olarak ta doğrudan etkilemiştir.

Her ne kadar günümüzde karantina süreçleri, mikrobiyoloji ve tıp alanında; aşı ve ilaç çalışmalarındaki gelişmeler insanları daha avantajlı hale getirirse de yeni bir salgın her an ortaya çıkıp büyük çapta ölümlere yol açabilir. Bunun en yakın zamanda ki örneği COVID-19 pandemisidir. Bu hastalık, 31 Aralık 2019'da Çin'in Hubey eyaletine bağlı Wuhan kentinde tam olarak nerede ortaya çıktığı bilinmemekle birlikte solunum yolu rahatsızlığı vakaları olarak Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirilmiştir. 11 Ocak 2020'de Çin'de hastalık salgına dönüşmüş ve ilk vefat bildirilmiştir. DSÖ bu salgını 11 Mart 2020'de pandemi olarak ilan etmiştir.(WHO, 2020) Hastalığın hava yoluyla damlacıklar halinde bulaştığı anlaşılmıştır. COVID-19'un yayılımını engellemek için Dünya Sağlık Örgütü, uluslara kişilerarası etkileşimi en aza indirmeleri uyarısından bulunmuş bu sebeple birçok ülkede sokağa çıkma ve seyahat kısıtlamaları uygulanmıştır.

Türkiye'de bu dönemle ilgili erken dönem çalışmalara başlanmış, pandemi ilanından iki ay önce bilim kurulu kurularak gerekli çalışmalar yapması hedeflenmiştir.(T.C. Sağlık Bakanlığı, 2019) Sürecin devamında kurul önerileri dikkate alınarak pandemi sürecinin dünyaya örnek olacak şekilde etkin ve verimli yürütülmesi sağlanmıştır.(T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Türkiye'de de dünyanın genelinde olduğu gibi sokağa çıkma ve seyahat yasakları pandemi yayılımını engelleme amacıyla uygulanmıştır. Bu durum eğitimi, ekonomiyi, sosyal hayatı ve birçok açıdan toplumu derinden etkilemiştir.

Türkiye'de eğitim geleneksel olarak okulda ve yüz yüze etkileşime dayalı süregelen bir yapıdadır. Pandemi döneminin ortaya çıkışı ile beraber sokağa çıkma kısıtlamaları okulların kapanmasına yol açmıştır. COVID-19 tarihte ilk kez bu büyüklükte bir öğrenci grubunun aynı anda okul dışında kalmasına neden olmuştur.(Micks&McIlwaine, 2020, Aktaran Özer & Suna, 2020: 175). Bu süreçte diğer ülkeler gibi Türkiye'de alternatif çözüm yolları aramış ve en sağlıklı yöntemin pandemi süreci kontrol altına alınana dek uzaktan eğitime geçiş olduğu kararına varılmıştır.

Uzaktan eğitim, bilişim teknolojilerindeki gelişim ile birlikte, bireylerin bu teknolojilere erişiminin kolaylaşması bu sayede eğitimde yeni bir reform gibi görülmektedir. (MacBrayne,1995, Aktaran Özer & Suna, 2020) Uzaktan eğitim çeşitli sebeplerle eğitim süreçlerine katılamayan bireylerin eğitim almasına imkân veren bir eğitim türüdür. Bu sayede eğitim süreçlerine katılma imkânı olmayan bireyler eğitime dâhil edilmektedir. Ancak sunduğu imkânlar yanında uzaktan eğitim, öğrencilerin okulda sahip olduğu sosyal yaşantıyı devre dışı bırakmakta ve sınırlandırmaktadır. Bu durum öğrencilerin birbiri ile olan etkileşimlerinden doğan motivasyon ve rekabet unsurlularını ortadan kaldırmaktadır. (Knebel,2001, Aktaran Özer & Suna, 2020: 177-179) Avantaj ve dezavantajları ile birlikte uzaktan eğitim birçok ülkede

fırsat eşitsizliğini tekrar gün yüzüne çıkarmıştır. Bireyler arasında bilişim teknolojilerine ulaşabilme ve sosyo-ekonomik açıdan birçok farklılık sebebiyle eşitsizlik büyümüştür.

MEB, bu süreçte öğrencilerin eğitim ihtiyacını karşılamak için Bakanlık tarafından dijital eğitim platformu olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) aracılığıyla öğrenci eğitimlerini sunmuştur. MEB, öğrencilere sadece eğitim açısından değil psikolojik anlamda da destek sağlamak için açık bir yardım hattı oluşturmuştur. Sınava girecek olan öğrenciler için fırsat eşitliğinin sağlanması adına LGS sınavı yüz yüze eğitim müfredatını kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Ayrıca öğretmenlerin EBA platformu üzerinden öğrencilerle canlı şekilde etkileşim kurmasını sağlayacak canlı dersler uygulamasını hayata geçirmiştir. (Özer, 2020: 134)

Sürecin en kısa zamanda en az kayıpla sona ermesi ülkelerin hızlı bir şekilde aşılmasına bağlıdır. Aşı, bulaşıcı hastalıkları önlemenin en etkili yoludur. Covid-19 pandemi süreci devam ederken, aşı geliştirme çalışmaları ülkeler arasında küresel bir amaç haline gelmiştir. Çok sayıda aşı çalışması klinik aşamalarına devam etmektedir. Normal şartlar altında yeni bir aşının geliştirilmesi, test edilmesi ve lisans süreci on yıl hatta daha fazla sürebilmektedir. Ancak sürecin hassasiyeti sebebiyle aşı çalışmaları da hızlandırılmıştır. Ülkelerce Covid-19'a karşı geliştirilen bazı aşılar: Astra Zeneca (İngiltere), CanSinoBio (Çin), Sputnik V (Rusya), Sinovac (Çin), Moderna (Amerika), Biontech(Almanya) olarak sıralanabilir. Ayrıca ülkemizde de Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Ankara Üniversitesi gibi birçok üniversite Covid-19 aşıları üzerine çalışmalar gerçekleştirmektedir.(Okuy, 2020)

Aşı çalışmaları, hijyen kuralları ve kısıtlamalar ile birlikte vaka sayıları azalmakta bu durum küresel anlamda normalleşmeyi de beraberinde getirmektedir. Eğitim açısından pandemi döneminin kayıplarının telafisi için MEB tarafından çeşitli çalışmalar ve planlamalar gerçekleştirilmektedir. (MEB, 2021)

Alan yazın incelendiğinde Covid-19 sürecinde eğitim ile ilgili çok sayıda çalışma olmasına rağmen (Erkut,2020; Çankaya & İzmirli, 2020; Özer,2020; Demir & Çiftçi,2020; Akat & Karataş,2020; Can,2020; Keskin & Kaya,2020; Kırmızıgül, 2020; Dikmen, 2021; Yıldız & Vural,2020; Akyavuz& Çakın,2020; Yılmaz İnce,2020; Bozkurt,2020; Sarı & Sarı, 2020; Yıldırım, 2021) , Covid-19 ve pandemi sürecinin bütününe dair öğretmen görüşlerini ele alan çalışmalar oldukça az sayıdadır (Balaman & Tiryaki 2021; Kızılok, 2021; Bakioğlu & Çevik,2020). Bu bakımdan, Covid-19 süreci ve sonrasında eğitimdeki durumu kavrayabilmek için öğretmenler anahtar bir role sahiptir. Öğretmenlerin süreçle ilgili düşüncelerinin ortaya çıkarılması ve karşılaştıkları zorlukların belirlenmesi istenmektedir. Bu araştırmadan elde edilecek verilerin pandemi süreci sonrasında telafi amaçlı oluşturacak plan ve çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın Türkiye’de bu alanda yapılacak diğer çalışmalara kaynaklık edeceği ve elde edilen verilerin alan-yazında anlamlı olacağı düşünülmektedir. Bu gerekçelerden yola çıkarak araştırma sorusu “Okullarda salgın ile ilgili temel olarak bilgi aktarımını sağlayacak öğretmenlerin, salgın ve sürece dair görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin görüşlerini ve izlenimlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji desenindedir. Günlük yaşamımızda sıkça karşılaştığımız, yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığımız ve ya açıklayamadığımız olay, olgu, deneyim, anlayış ve tutum gibi durumlar olgubilimin (fenomenoloji) konusudur.(Kıncal,2017). Fenomenolojik araştırmalarda farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı şekilde bilgiye sahip olunmayan olgular incelenir, bireyin ilgili olguya ilişkin yaşantıları, algıları, deneyimleri, yüklenilen anlamlar ortaya çıkarılmak istenmektedir.(Yıldırım & Şimşek, 2013:69). Bu doğrultuda araştırmada öğretmenlerin deneyimleri ve deneyimlere yükledikleri anlamlar belirlenmek istenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını 2020-2021 eğitim öğretim yılında Muş il merkezi ve köylerinde görev yapan 7 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi belirlenirken, katılımcı istekliliği dikkate alınarak belirlenmiştir. Katılımcı özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Yaş	33	27	24	26	26	28	26
Mesleki Kıdem	3	4	1	2	3	3	3
Branş	Okul öncesi	İngilizce	Rehberlik	Fen Bilimleri	Rehberlik	Sosyal Bilgiler	Matematik
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Erkek	Erkek	Erkek	Kadın	Erkek

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama tekniği bireysel görüşmedir. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla verilerin toplanması tekniğidir. Bireylerin çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların temelinde ki nedenleri öğrenmenin en kolay yolu olarak kullanılmıştır.(Karasar, 2020:210)

Görüşme yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra uzmanların görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Formda; öğretmenler için kısa bir ön bilgi verildikten sonra kişisel bilgiler yer almaktadır. Görüşme formu (Ek-1)de ayrıntılı şekilde yer almaktadır.

Öğretmenlere yapılacak olan görüşmenin konusu hakkında önceden bilgi verilmiş, daha sonra araştırmacı tarafından görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler randevu alınarak katılımcıların istediği saatlerde Zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde ses kaydına izin veren katılımcılarla yaklaşık 15-20 dakika süren görüşmeler yapılarak kayıt edilmiştir. Kaydedilen görüşmeler daha sonra bire bir yazıya dökülmüş ve analiz edilmiştir. Bu yolla öğretmenlerin Covid-19 salgın sürecinde ki görüşleri ayrıntılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu araştırma 7 öğretmen ile Zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler kayıt altına alınmış ve daha sonra bu kayıtlar dinlenerek yazıya dökülmüştür. Bu araştırmada kayıtlardan yola çıkılarak veriler tablolaştırılmış, verilen cevaplar arasında uyum ve örtüşmelerin olup olmadığına bakılmıştır. Bu araştırmada genel olarak öğretmenlerin görüşme protokolündeki soruları samimi şekilde cevaplamaları ve bu cevapların derinlemesine analiz edilmesi amaçlanmıştır.

İçerik analizinde amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramları ve ilişkileri bulmaktır. Betimsel analizdeki veri yorumlama ve özetleme; içerik analizinde daha derin şekilde gerçekleştirilir. Bu amaçla veriler önce kavramsallaştırılır, sonra ortaya çıkan kavramlar mantıklı bir biçimde düzenlenir ve bu veriyi açıklayan temalar saptanır. İçerik analizi dört aşamada gerçekleşir:

- 1.Verilerin kodlanması,
- 2.Temaların bulunması,
- 3.Kod ve temaların düzenlenmesi,
- 4.Bulguların tanımlanıp, yorumlanması.(Kıncal,2017)

Bu amaç doğrultusunda öğretmenler yarı yapılandırılmış görüşme formundaki açık uçlu sorulara cevap verdikten sonra cevapları doğrultusunda veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu aşamalar doğrultusunda sorulara katılımcılar tarafından verilen cevaplar dört ana tema altında toplanmış, Bu temalar ‘Salgın, Aşı, Salgının Öğretmenler Üzerinde Etkileri ve Salgının Öğretmenler Açısından Öğrenciler Üzerinde Etkileri’ şeklinde belirlenmiştir.

Bu analiz sonucu elde edilen kod ve temalar kategorize edilerek bulgular bölümünde tablolarla gösterilmiştir.

BULGULAR

Temalar altında, öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdiği cevaplara göre kodlar oluşturulmuş ve ilgili tablolarda belirtilmiştir. Bazı sorularda öğretmenlerin bir soru içerisinde belirtmiş oldukları düşünceler birden fazla kodun altına alınmıştır. Bulgular Tablo 2’de verilen tema sırasına göre ayrıntılı bir şekilde ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 2. Konuya İlişkin Temaların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	Temalar
Salgın	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Salgın Kavramı ➤ Covid-19 Salgını
Aşı	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aşı Kavramı ➤ Covid-19 Aşları ➤ Covid-19 Aşı Olma Durumu ve Nedenleri
Salgının Öğretmenler Üzerinde Etkileri	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Salgının Öğretmenler Üzerinde Oluşturduğu Durum ve Değişim ➤ Salgın Sürecinde Öğretmenleri Zorlayan Etmenler ➤ Salgının Öğretmenler Üzerinde Oluşturduğu Duygular
Salgının Öğretmenler Açısından Öğrenciler Üzerinde Etkileri	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenciler Üzerinde Olumlu /Olumsuz Değişimler ➤ Karantinanın Öğrenciler Üzerinde Etkileri ➤ Normalleşme Sürecinde Öğrenciler

Salgın Kavramına İlişkin Görüşler

Tablo 3. ‘Salgın kavramı size ne ifade etmektedir?’ sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Katılımcılar						
Kodlar	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Karantina		X			X	X	
Çözümü Bulunamayan Hastalık	X		X				X
Bulaşıcı Hastalık			X				
Hastalıkta Artış				X			
Yıkım						X	
Çaresiz			X				

Tablo 3. incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak birbirinden farklı ifadeler verdiği düşünülebilir. Katılımcılar genel olarak salgını, karantina ve çözümü bulunamayan hastalık olarak nitelendirdiği görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Salgın kavramı bana karantınayı ve karantina önlemlerini çağırıştırıyor.” (A2)

"Covid-19 sürecinden sonra biraz ürkütücü geliyor. Salgın demek kapanma demek ve normal hayat işlevlerinin devam edememesi demek benim için. Salgın deyince bir tedirginlik duyuyorum."(A5)

"Toplumsal olayları çok fazla etkileyen, bizi evlere tıkan çok zorlu bir süreç. Salgın deyince hem toplumsal anlamda hem de ekonomik anlamda bir yıkım olduğunu düşünüyorum. Sosyolojik anlamda da çok büyük etkilerinin olduğunu düşünüyorum."(A6)

Salgınla en çok örtüşen diğer kavram Çözümü Bulunamayan Hastalık ifadesidir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Önüme geçilemeyen sağlık sorunları diyebilirim. İstenmeyen, hoş olmayan ve bütün insanlığın etkilendiği bir durumdur." (A1)

"Bana bulaşıcı hastalıkları ifade etmektedir. Bazı salgınlar aşı ve ilaçla tedavi edilebilirken bazıları insanlığı çaresiz bırakabilmektedir. Covid-19 salgını bizi biraz çaresiz bıraktı. Aşı çalışmaları devam ediyor. Umarım en kısa zamanda bunun üstesinden geliriz."(A3)

"Kısaca hastalık. Çözümü bulunamayan, toplumu tehdit eden bir hastalık." (A7)

Salgın kavramı ile ilgili en az ifade edilen görüşler ise Bulaşıcı Hastalık, Hastalıkta Artış, Yıkım ve Çaresiz olmuştur. Bu ifadelerde en dikkat çeken yıkım ve çaresiz görüşleri sırayla aşağıda verilmiştir:

"Toplumsal olayları çok fazla etkileyen, bizi evlere tıkan çok zorlu bir süreç. Salgın deyince hem toplumsal anlamda hem de ekonomik anlamda bir yıkım olduğunu düşünüyorum. Sosyolojik anlamda da çok büyük etkilerinin olduğunu düşünüyorum." (A6)

"Bana bulaşıcı hastalıkları ifade etmektedir. Bazı salgınlar aşı ve ilaçla tedavi edilebilirken bazıları insanlığı çaresiz bırakabilmektedir. Covid-19 salgını bizi biraz çaresiz bıraktı. Aşı çalışmaları devam ediyor. Umarım en kısa zamanda bunun üstesinden geliriz."(A3)

Tablo 4. 'Covid-19 ile ilgili ne tür bilgilere sahipsiniz?' sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

	Katılımcılar						
Kodlar	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Bulaşma Oranı yüksek	X		X	X	X	X	
Solunum Yolu Hastalığı			X		X		
Ölümcül		X	X	X		X	
Çin Kaynaklı	X	X	X				X
Hijyen	X					X	
Evrensel		X	X		X		

Tablo 4. incelendiğinde öğretmenlerin hepsi Covid-19'u birden fazla ifadeyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Covid-19'a dair en çok kullanılan ifadeler, Bulaşma Oranı Yüksek ve ardından Ölümcül ifadeleridir. Katılımcıların bu ifadeler doğrultusunda görüşleri aşağıda sırayla verilmiştir:

“Kökeninin orta Asya’dan geldiğini, farklı tiplerle nükseden bir hastalık olduğunu biliyorum. Bulaşma oranı yüksek bir salgın. Bu salgından korunmaya yönelik neler yapılabilir konusunda bilgiler edindim. Maske, mesafe, hijyen kurallarının önemli olduğunu söyleyebilirim. ” (A1)

“Çinin Wuhan kentinde ortaya çıkan, tüm dünyayı etkisi altına alan bir pandemi süreci aslında. Genellikle yüksek ateş, tat ve koku kaybı gibi belirtileri olan ölümcül sonuçlar doğuran bir hastalık. ” (A2)

“Başlangıçta pek çok insanın haberinin olmadığı bir virüstü. Çinin Wuhan kentinde başladı. Zaman içerisinde dünyaya yayıldıkça insanların daha fazla bilgisi olmaya başladı. Covid-19 solunum yolu hastalığıdır. Diğer salgınlara nazaran hem bulaşıcılığı yüksek hem de öldürücülüğü yüksek bir virüstür. ” (A3)

“Bu salgının bulaşma riskinin çok yüksek olduğunu, özellikle yaşlılara çok etki ettiğini, bünyesi zayıf bireylere bulaştığı takdirde ölümcül olduğunu söyleyebilirim. Bu süreçte beslenmenin, uyku düzeninin ve spor yapmanın önemi bir kez daha anlamış olduk.. ” (A4)

“Son dönemde bütün Dünyayı etkisi altına alan çok hızlı bulaşabilen bir hastalık. İnsanların sağlığına zarar vermek dışında normal hayatlarını da engelleyen ekonomik açıdan insanlara zarar veren bir hastalık. Yaşlılara ve kronik rahatsızlığı olan kişilere daha çok hasar verdiğini biliyorum. Solunum yoluyla bulaşıp özellikle ciğerlere zarar verdiğini biliyorum. ” (A5)

“Bu hastalığın çok yayılan bir virüs türü olduğunu, çok çabuk bulaşabildiğini ve etkisinin de ölümcül olduğunu biliyorum. Bunun dışında maske, mesafe, temizlik, aşı gibi yöntemlerle korunabildiğimizi biliyorum. ” (A6)

Aşı Kavramına İlişkin Görüşler

Tablo 5. ‘Aşı kavramı size ne ifade etmektedir?’ sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Bağışıklığın güçlenmesi	X	X					
Koruyuculuk		X			X		X
Önleyici tedbir					X		
Hastalıkla savaşıma			X				X
Antikor							
Savunma Mekanizması				X	X		X

Tablo 5. incelendiğinde öğretmenlerin aşıya dair en çok kullandıkları ifade sırasıyla; Koruyuculuk ve Savunma Mekanizması olmuştur. (A5)’in “Aşıya karşı güvensizlikler var ama ben aşının koruyucu olabileceğini düşünüyorum. Aşının önleyici bir sağlık tedbiri olduğunu biliyorum. Hastalığa yakalanmadan önce hastalığı vücuda tanıtmayı içeren bir tedbirdir. Virüsü ölü bir şekilde vücuda enjekte edip vücuttaki hücrelerin savunma mekanizması geliştirmesini sağlayan önleyici bir tedbir. ” Koruyuculuğu anlatan en net görüştür.

“Aşığı salgına çözüm yolu gibi düşünebiliriz. Aşının içeriğinde o hastalığın zayıflatılmış hali bulunur. Böylece vücudumuz o hastalığa karşı antikor üretilip bir savunma mekanizması geliştirebilir. ” (A4)’ün Savunma Mekanizmasını ifade eden görüştür. En az kullanılan ifade ise Önleyici Tedbir ifadesi (A5) tarafından “Aşıya karşı güvensizlikler var ama ben aşının koruyucu olabileceğini düşünüyorum. Aşının önleyici bir sağlık tedbiri olduğunu biliyorum. Hastalığa yakalanmadan önce hastalığı vücuda tanıtmayı içeren bir tedbir. Virüsü ölü bir şekilde vücuda enjekte edip vücuttaki hücrelerin savunma mekanizması geliştirmesini sağlayan önleyici bir tedbir. ” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 6. ‘Covid-19 aşısı (aşıları) ile ilgili ne tür bilgilere sahipsiniz?’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Yayılmayı engelleme	X						
Sinovac/Çin Aşısı	X	X	X	X	X	X	X
Biontech/Alman Aşısı	X	X	X	X	X	X	X
Sputnik/Rus aşısı	X		X		X		
Biontech daha gelişmiş/etkili	X	X		X		X	X
Sinovac koruyuculuğu daha az / geleneksel	X	X		X		X	X
Planlanmış virüs			X				

Tablo 6. İncelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 Aşılarına dair kullandıkları ifadeler genel olarak ülkeler tarafından üretilen aşılar üzerinde toplanmaktadır. Katılımcıların hepsi Sinovac/Çin Aşısı ve Biontech/Alman Aşısını ifade etmiştir. Sputnik/Rus aşısı ile daha az bilinmektedir.

(A6)görüşünü“Belli ülkelerin aşıları olduğunu biliyorum. Çin aşısı, Alman aşısı gibi. Çin aşısının virüsün daha seyrek halinin verildiğini biliyorum. Alman aşısının ise daha yeni denenene bir aşı türü olduğunu duydum. Bu konuda çok kapsamlı bir bilgim yok. Sadece Çin aşısının daha geleneksel, Alman aşısının ise daha modern olduğunu duydum. ”ifade etmiştir.

Tabloda dikkat çeken diğer bir görüş, Covid-19’un Planlanmış Virüs olduğu yönündedir. “Çinin bulduğu Sinovac aşısı var. Almanların bulduğu Biontech aşısı var. Birde Rusların bulduğu Sputnik aşısı var. Ülkemizde de aşı çalışmalarına devam ediliyor. Ben kendimde Çin aşısı oldum. İnsanlara da aşı olmalarını tavsiye ederim. Ben bu virüsün kendiliğinden oluştuğunu ve bütün dünyaya yayıldığına inanmıyorum. Bu salgının arkasında bazı büyük devletlerin olduğunu, planlanmış bir şekilde ortaya çıkardıklarını düşünüyorum. Bu ülkenin Çin olduğunu düşündüğüm için virüsü çıkaranın ilacını da çok rahatlıkla çıkarabileceğini düşündüğüm için Çin aşısı oldum. Bu aşığı olmamın sebebi biraz politik. ”(A3) şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca genel görüş Biontech/Alman Aşısının, Sinovac /Çin Aşısından daha etkili olduğu ifade edilmiştir. Bununla ilgili “Biontech, Sinovac gibi aşılardan olduğunu ve bu aşılardan bazı yan

etkilerinin olduğunu biliyorum. Bazı bireylerde ağrı yaptığını biliyorum. Biontech aşısının %90-95 oranında etkili olduğunu; Sinovac aşısının etkililik oranının %60larda olduğunu biliyorum”(A4) şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 7. ‘Covid-19 aşısı oldunuz mu? (Hangi aşı?) Neden?’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Aşı oldum	X	X	X	X		X	
Aşı sırası gelmediği için olamadım					X		X
Sinovac oldum		X	X	X		X	
Biontech oldum	X						
Tercih hakkım olsa Biontech tercih ederim/ederdim.	X	X			X	X	X
Politik sebeplerden Sinovac oldum.			X				

Tablo 7’de öğretmenlerin geneli aşı olmuş ancak dikkat çeken husus Sinovac aşısı olan ve ya daha aşı olmamış öğretmenlerin eğer tercih hakkı olsa Biontech aşısını tercih edeceği ifade edilmiştir. Bununla ilgili

“Aşı sırası gelmediği için olmadım. Hem Türk vatandaşları ürettiği için hem de Alman aşısının güvenilir olduğu için Biontech’i tercih ederdim. Ama çok keskin bir ayrım yok. Diğerleri de olurdu.” (A5) şeklinde ifade etmiştir. (A3) ise Planlı Virüs olduğunu düşündüğü için Sinovac aşısını tercih ettiğini ifade etmiştir. “... Bu salgının arkasında bazı büyük devletlerin olduğunu, planlanmış bir şekilde ortaya çıkardıklarını düşünüyorum. Bu ülkenin Çin olduğunu düşündüğüm için virüsü çıkaranın ilacını da çok rahatlıkla çıkarabileceğini düşündüğüm için Çin aşısı oldum. Bu aşımı olmamın sebebi biraz politik.”

Katılımcı öğretmenlerin hepsi aşı olmuş ya da aşı olmak istemektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin genelinin aşıya karşı olumlu tutum sergilediği belirlenmiştir.

Salgının Öğretmenler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşler

Tablo 8. ‘ COVID-19’un ortaya çıkışından bu yana yaşam biçiminizde değişiklikler oldu mu? Nasıl bir değişim olduğunu açıklayabilir misiniz?’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Karamsarlık	X						
Yalnızlık	X		X	X			
Teknoloji bağımlılığı	X			X			
Asosyalite	X			X			
Hijyen/Temizlik		X		X			

Maske		X				X	X
Sevdiklerin için ödün vermek						X	X
Evde kapalı kalma	X		X	X	X	X	X
Olumsuz psikoloji						X	X

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin geneli Covid'in ortaya çıkışından bu yana yaşanan en belirgin değişikliği Evde Kapalı Kalma olarak ifade etmiştir. Bununla ilgili:

"... İnsanlar daha çok bireyselleşti. Daha çok yalnızlaştı. Daha çok kapalı duvarlar arasında sıkışıp kaldı. İnsanların sosyal alanları etkilendi. İnsanlar artık eskisi gibi sosyal etkinliklerde bulunamadılar. İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanın insana ihtiyacı vardır. İnsanın arkadaşlarına, sevdiklerine ihtiyacı vardır. Bu virüs sadece arkadaşları değil aileleri bile birbirinden ayırdı ne yazık ki. İnsanoğlunu bireyselleştirdi diye biliriz. " (A3) ifadelerini kullanmıştır.

Ayrıca Yalnızlık ve Maske ifadeleri de katılımcılar arasında sıklıkla kullanılmıştır. *"...Bu süreç beni geleceğe dair bir karamsarlığa sürükledi. Çevremdeki insanların bencilleştğini düşünüyorum. Sosyallik anlamında zaten bi yalnızlığa itilmiştik. Teknoloji bağımlılığı arttı. Çocuklar açısından düşündüğümüz zaman dışarıda oynamak yok denilecek kadar azdı. Oyun bahçeleri oyun alanları çok azdı. Çocuklar daha çok asosyalleşmeye başladı. İletişim azaldı. İnsan kendi yakınlarından kaçır hale geldi. Bu yüzden daha fazla bencilleştirmizi düşünüyorum. "* (A1) yalnızlığı ifade etmiş.

" Steril olmaya dikkat ediyorum. Hayatımıza maske kavramı girdi. Dezenfektanlar girdi. Toplu taşıma araçlarını kullanmamaya özen gösteriyorum. İnsanlarla belirli mesafede oturmaya dikkat ediyorum. Daha çok açık havada kalmayı tercih ediyorum. Bunlar hayatımdaki değişiklikler. " (A2) maske kavramını ifade etmiştir.

Dikkat çeken bir diğer ifade Sevdikleri için ödün verme ifadesidir. Ailesinden uzakta görv yapan öğretmenler bu süreçte yalnızca kendi sorumluluğunu değil, sevdiklerinin sorumluluğunu da üzerlerinde hissettikleri için onlardan uzak kalmayı tercih etmiş ve bu durum psikolojilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Bununla ilgili ifadeler:

" ... Hayat kalitemiz çok düştü. Bunun dışında şehirlerarası yolculuklarımız, eve gidiş gelişlerimiz çok aksadı. Ben bayrama bile gidemedim. Çünkü insan sadece kendinin değil sevdiklerinin de sorumluluğunu üstleniyor bu süreçte. Her şey anlamını yitirdi.. " (A6)

" ..Ben Muşta görev yapıyorum. Ailemin yaşı fazla olduğu için risk teşkil etmemek için evime gitmedim. Buda beni olumsuz etkiledi .. " (A7) şeklindedir.

Tablo 9. ‘Bu süreçte sizi en çok zorlayan şeyler neler oldu? Açıklayabilir misiniz? ’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

	Katılımcılar						
Kodlar	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Kapanma	X		X	X	X	X	
Belirsizlik		X	X			X	
Yalnızlık/ani sinirlenmeler							X

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin genelinin bu süreçte en zor etmen olarak gördüğü şey kapanma hali olmuştur. Bunu “ ... Doğaya karşı özlemim vardı. Bu süreçte eve tıkanarak doğadan daha da uzaklaşmış olmam beni çok üzdü.”(A1)

“ Eve kapanık olmak beni çok zorladı. Çünkü ben çok fazla evde vakit geçirmeyi sevmeyen birisiyim..” (A4) şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca öğretmenler belirsizlik durumunun da kendilerini zorladığını (A6) “Bir öğretmen olarak beni en çok zorlayan şey okulların açılıp kapanma durumu oldu. Geçen sene de biz bu durumu yaşadık. Ama o zaman okullar kapalı olduğunda tolere edilebilir haldeydi. Ancak ben bu süreçte merkezi sınava hazırlanan öğrencilerin dersine girdiğim için konularım yetişecek mi ya da öğrencilere karşı sorumluluğumu yerine getirebilecek miyim, okul açılacak mı gibi belirsizlikler beni çok yordu. Bu okulların açılıp kapanma durumunun da çok planlı olarak yapıldığını düşünmüyorum. Çok günlük kararlar alındı. ” ifade etmiştir.

Tablo 10. ‘Bu sürecin sizin üzerinizde oluşturduğu duygu nedir? ’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

	Katılımcılar						
Kodlar	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Karamsarlık	X						
Yalnızlık		X			X		X
Şükür			X				
Sıkılganlık				X	X	X	

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunda yalnızlık ve sıkılganlık duygusu hissedilirken, (A3) Bu süreçte şükür etmemiz gerektiği ifadesinde bulunmuştur.

Salgının Öğretmenler Açısından Öğrenciler Üzerinde Etkisine Dair Görüşler

Tablo 11. ‘COVID-19’un ortaya çıkışından bu yana öğrenciler üzerinde olumlu/olumsuz ne gibi değişimler gözlediniz?’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Sınıf yönetimi üzerinde olumsuz etki	X					X	
Uzaktan eğitimin olumsuz etkisi		X	X	X	X	X	X
Fırsat Eşitsizliği		X	X	X			X
Olumsuz durum yok		X					
Sosyal açıdan olumsuzluk	X			X	X	X	X
İnternet, bilgisayar, tablet eksikliği		X	X	X			X

Tablo 11 incelendiğinde genel görüşün Uzaktan Eğitimin Olumsuz Etkisi olduğu yönünde “Öğrencilerimde fark ettiğim eğitim açısından bir boş vermişlik durumu vardı. Okuldan uzaklaşmak öğrencilere çok büyük zarar vermiş. Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin yerini tutmaz. Biz uzaktan eğitimle öğrencileri çok fazla eğitim-öğretimin içinde tutamadık. Ayrıca bu sürecin olumlu bir etkisini göremedim. Arkadaş ortamından uzak kalan öğrenciler sosyal becerilerini de kaybetmeye başlamış. ” (A5) ifade etmiş.

“... Çocuklar okula gittiğinde sadece eğitim almıyor. Okulda arkadaşlarıyla gülip eğleniyor ve güzel vakit geçiyor. Bu süreçte çocuklar arkadaşlarından uzak kaldı. Ayrıca öğrencilerimizin evinde internet olmadığı için canlı derslere katılamadılar. Aileler çocukları canlı derse katılsın diye telefona internet paketi yüklüyor. Bu paket de 1 hafta dayanmıyor. Buda aile için ekstra bir masraf oluyor. Bazı ailelerde birden fazla öğrenci olduğunu düşünürsek çok fazla masraf demek. Bu yüzden öğrenciler eğitim yokmuş gibi hayatına devam ettiler. Öğrencilerimiz derslerden çok geri kaldılar. Bu süreç öğrencilerimizi olumsuz etkiledi. ”(A4) şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenler ayrıca bu süreçte alt yapı, internet ve tablet eksikliğini de ifade etmiştir. Buna dair görüşler:

“ ..Çocuklar daha çok küçükler. Onların sosyalleşmeye daha çok ihtiyacı var. Hem okuldan hem de arkadaşlarından uzak kaldılar. Hem öğretmenlerini çok özlediler. Ayrıca sınava hazırlanan öğrenciler vardı. Bunlar bu süreçte yüz yüze eğitim alamadılar. Uzaktan eğitime geçmek zorunda kaldılar. Uzaktan eğitimde de tableti olmayan, bilgisayarı olmayan, evinde interneti olmayan çocuklar vardı. Maddi imkânsızlık içerisinde olan aileler vardı. Biz fırsat eşitliği savunurken daha büyük bir uçurum oluştu...”(A3)

“ ..Uzaktan eğitim ile beraber öğrencinin okula ilgi ve alakasının azaldığını gözlemledim. İmkân olmadığı için öğrenciler derse katılamıyordu. Çok çabuk pes ediyorlar. Bu süreç öğrencileri kötü etkiledi.. ” (A7) şeklinde ifade edilmiştir.

Bir diğer açıdan bu süreçte oluşan olumsuz bir değişimde sosyal açıdan olumsuzluk olarak ifade edilmiştir. (A4)“ Öğrenciler asosyal olmaya başladı. Z kuşağı telefonla ya da internetle çok fazla zaman geçirmeye başladı. Çocukların eve kapanmasıyla birlikte

ebeveynlerin çocuklarla başa çıkmakta güçlük yaşadığını düşünüyorum. Çocuklar okula gittiğinde sadece eğitim almıyor. Okulda arkadaşlarıyla gülip eğleniyor ve güzel vakit geçiyor. Bu süreçte çocuklar arkadaşlarından uzak kaldı. ” ifade etmiş.

“ ... Teknolojiye bağımlılık, ekran süresinin uzaması, çocukların bilinçsizce ekranlara hapsedilmesi bunlar öğrenciler için büyük olumsuz durumlar. Bu süreçte öğrencileri bilgisayarlar, ekranlara, telefonlara çok alıstırdığımızı düşünüyorum. Bir öğretmenle öğrenci arasında belli sınırlar olması gerekiyor. Bu süreçteki belirsizlik durumunda öğrenci her dakika saat kaç olursa olsun öğretmene ulaşabildi. Bu bir öğretmen içinde bir öğrenci içinde aradaki sınırın yok edilmesi demektir. O aradaki duvar yıkıldığı zaman okul ortamında bu sınırın tekrar kurulması çok zor oluyor. Günün her saati öğretmenlerine kolayca ulaşabildikleri için öğretmen-öğrenci ilişkisi çok zarar gördü. ” (A6) şeklinde ifade etmiştir.

Tabloda en az ifade edilen görüş ise (A2)’nin “ Benim çalıştığım okulda öğrenciler Covid-19 u çok fazla dikkate almadı. Öğrencilerin olumsuz şekilde etkilendiğini görmedim. Olumsuz etkisi uzaktan eğitim olmasıydı. Fırsat eşitsizliğinin yoğun olduğu bir bölgede çalışıyorum. Bu yüzden öğrencilerin internet ve teknolojik aletin olmaması eğitim açısından sıkıntılı bir durumdu. Psikolojik açıdan olumsuz bir durum fark etmedim.” Görüşünden yola çıkarak olumsuz durum yok görüşüdür.

Tablo 12. ‘ COVID-19 sürecindeki belirsizlik, karantina durumu, okuldan uzak kalmanın öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir? ’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Kurallar konusunda dikkatsiz	X						
Sosyal açıdan olumsuzluk	X			X	X	X	X
Derslere odaklanma problemi					X		
Uzaktan eğitimin olumsuz etkisi		X	X	X	X	X	X

Tablo 12 incelendiğinde bu sürecin öğrenciler üzerinde olumsuz değişimlere yani olumsuz etkilere sahip olduğu ifadeleri çıkartılabilir. Uzaktan eğitimin öğrenciyi olumsuz etkilendiğini katılımcıların geneli ifade etmiştir.

(A1) Kurallar konusunda dikkatsiz oluşu “..Kurallara uyma konusunda öğrencilerimi sık sık uyarırdım. Ancak ben uyarı yaptıktan kısa bi süre sonra maske, mesafe, temizlik kurallarını ihmal ediyorlardı. Benim uyarılarımla kuralları biraz dikkate alıyorlardı. Ben olmadığım sürede kurallara dikkat etmiyorlardı. ” şeklinde ifade etmiştir.

Sosyal açıdan olumsuzluğu (A5) “.. Okulu bir sosyal ortam olarak gören öğrenciler ise sosyalleşme yönündeki eksiklerden şikâyetçiydi. Evde çok sıkıldıklarını söylüyorlardı ” şeklinde ifade etmiştir.

(A3) ‘de sosyal açıdan olumsuzluğu “ .. Virüsün başlangıcında 1. Sınıfa yazılan çocuklar 1 sene boyunca okula gidemedi. Okuma ve yazmayı öğrenemedi 2. Sınıfa geçmek zorunda kaldılar. Bunlar ileri yıllarda onlara çok büyük problemler yaşatacaktır. Bir de veliye daha çok yük bindi. Çocukları hem psikolojik hem akademik hem de sosyal açıdan onları

destekleyen öğretmenlerdi. Öğretmenlerden uzak kalınca bu yük veliye bindi. Veliler artık ebeveynlik görevlerinin yanında öğretmenlik rolünü de üstlenmek zorunda kaldılar. O yüzden öğrenciler birçok yönden olumsuz etkilendiler.” şeklinde ifade etmiştir.

Odaklanma problemini (A5) “ Öğrencilerin en çok derslere odaklanma probleminin olduğunu gözlemledim. Bu belirsizlik durumunun öğrenciler üzerinde çok büyük etkisinin olduğunu düşünüyorum. En çok şikayet ettikleri şeyde ne yapacaklarını bilememeleriydi .. ” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 13. ‘Normalleşme sürecinde öğrencilerde sürece uyum açısından ne gibi durumlar gözlemlediniz? ’ Sorusuna ilişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar						
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7
Çabuk Normalleşme	X	X		X	X	X	X
Maske/Kurallar Konusunda Dikkatsizlik	X					X	X
İletişimde Zorlanma			X		X		
Virüsü Yok Sayma						X	X

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenler birçoğunun normalleşme sürecinde öğrencilerin çabuk normalleştiği, uyum sağladığı ifadesini kullanmıştır. Bununla ilgili görüşler:

“ Çocuklar bir araya geldiklerinde çabuk normalleşebildi. Kısa zamanda eskiye dönebildiler. Çocuklar yetişkinlere göre daha hızlı normalleşebiliyor. Soyut düşünmeyle alakalı olduğunu söyleyebilirim. Çocukların empati kurma becerisi tam gelişmediği için bizim yakındığımız, bizim şikayette bulunduğumuz ya da bizim endişelerimizi taşımadıkları için bu süreci daha hızlı atlattılar diyebilirim.. ” (A1)

“ Normalleşme sürecinin köy okullarında çok etkili olduğunu zannetmiyorum. Zaten okullar açıldığı zaman biz eski sistemle devam ettik .. ” (A6) ifade etmiştir.

Öğrencilerin maske ve kurallar konusundaki dikkatsizlikleri (A6) “.. Öğrenciler evlerinde de köylerinde de bu bilinçte olmadığı için, virüsü yok saydıkları için normalleşme süreci onlar için bir sıkıntı yaratmadı. Ama bizim için büyük sıkıntılar yarattı. Öğrencileri hizaya sokmak, mesafe kavramını öğretmek, el yıkamasını bile öğretmek zorunda kaldık. Bu bakımdan normalleşme öğrenciler için kolaydı ancak öğretmenler için daha zordu. ” ifadelerini kullanmıştır.

Öğrencilerin iletişimde zorlanması ile ilgili görüşleri “ Öğrenciler birbirinden uzak kaldıkları için birbirleriyle iletişim kurmayı unutmuşlar. Daha çok bireyselleşmişler. İmkân olduğu halde yalnız dolaşan öğrenciler gördüm. İletişim kurarken sözlü değil de bedensel iletişim kuruyorlardı. Çünkü kendilerini sözcüklerle ifade edemez hale gelmişler. Uyum açısından öğrencilerin sıkıntı yaşadığını düşünüyorum.” (A3)

“ Okula uyum sürecinde sosyal becerilerini yeniden kazanma yolunda bir çaba vardı. Daha aktif olan öğrencilerin sosyal becerilerinde eksilme olduğunu gördüm. Öğrenciler tekrar liseye başlıyormuş gibi oldular. Çok çabuk normalleşemediler. ” (A5) şeklinde ifade etmiştir.

Virüsü yok sayma ile ilgili görüşler : (A6)“..Öğrencilere anlatmaya çalıştık. Ancak öğrenciler evlerinde de köylerinde de bu bilinçte olmadığı için, virüsü yok saydıkları için normalleşme süreci onlar için bir sıkıntı yaratmadı. Ama bizim için büyük sıkıntılar yarattı. Öğrencileri hizaya sokmak, mesafe kavramını öğretmek, el yıkamasını bile öğretmek zorunda kaldık .. ” ve (A7)“ Döndükleri zaman herhangi değişen bir şey yok. Onlar için pandemi yokmuş gibi. Öğrenciler yatılı kaldıkları için normalleşme sürecine çabuk adapte oldular. Maske konusuna karşı daha dikkatsizler. ” Şeklinde ifade etmişlerdir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışmada “Okullarda salgın ile ilgili temel olarak bilgi aktarımını sağlayacak öğretmenlerin, salgın ve sürece dair görüşleri nelerdir?” şeklindeki araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Katılımcı ifadelerine dayanarak oluşturulan çalışma verilerinden elde edilen en temel sonuç salgın sürecinden öğretmenlerin olumsuz etkilendiğidir. Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin sosyal hayatlarının kısıtlanması ve hastalığa yakalanma korkusunun en büyük stres kaynakları olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir.(Kızılok,2021) Bu açıdan çalışma bulguları ile örtüşmektedir. Kızılok (2021) çalışmasında pandemi sürecini evde geçiren genç ve çocukların fiziksel aktivitelerinin azaldığı, daha fazla ekrana baktıkları, uyku düzeni ve yeme alışkanlıklarının bozulduğu ifade edilmiştir. Dışarı çıkamama ve eve kapalı kalma en önemli stres etmeni olarak ifade edilmiştir.

Çalışmada salgın ve aşı kavramı ile ilgili elde edilen veriler genel olarak öğretmenlerin bu konuda bilgi sahibi oldukları yönündedir. Alanyazın incelendiğinde Bakioğlu & Çevik (2020) 75 fen bilimleri öğretmeniyle gerçekleştirdikleri nitel çalışmada öğretmenlerin pandemi ile ilgili net bilgiye sahip olmadıkları, bazı hastalıklar ile karıştırdıkları sonucu elde edilmiştir. Bu açıdan bir çelişki tespit edilmiştir. Ancak çalışmanın 2020’de gerçekleşmesi öğretmenlerin o dönemde pandemi konusunda daha az bilgiye sahip olmalarından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Araştırma verilerine dayanarak öğretmenlerin genel olarak aşı olma konusunda olumsuz düşüncelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Salgının öğretmenler üzerinde etkileri ile ilgili verileri incelendiğinde genel olarak katılımcılar tarafından olumsuz ifadeler kullanıldığı tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde Dikmen(2021) tarafından 211 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen nicel çalışmada salgın nedeniyle yaşanan merak, korku ve belirsizlik gibi durumların depresyonu tetiklediği ayrıca bireylerin ruh sağlığının önemli ölçüde bozulduğu ifade edilmiştir.

Pandemi sürecinde öğretmenleri zorlayan etmenler ile ilgili veriler incelendiğinde, verilerden yola çıkarak öğretmenleri zorlayan etmenlerin başında kapanma ve belirsizlik durumu geldiği ifade edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde Dikmen(2021) tarafından 211 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen nicel çalışmada COVID-19 salgınında yaşanan belirsizlik, kısıtlamalar, eğitim ve öğretimin kesintiye uğraması gibi durumların bazı öğrencilerin ruhsal yapısını derin şekilde etkilediği ifade edilmiştir. Bu çalışmadan hareketle öğretmen ve öğrencilerin belirsizlik ve kısıtlamalar sebebiyle aynı şekilde olumsuz etkilendiği sonucuna varılabilir.

Öğretmenlerin çalışmadaki verilerden yola çıkarak salgın sürecinin üzerinde oluşturduğu duygular yalnızlık ve sıklılganlık duygularıdır. Alanyazın incelendiğinde Akyavuz& Çakın (2020) tarafından 37 yönetici ile gerçekleştirilen nitel çalışmada öğretmenlerin motivasyonunu artırma ve kendilerini süreç içerisinde yalnız hissetmelerini önlemede yardımcı

olmaya çalışıldığı ifade edilmiştir ancak belirtildiği gibi dünya genelinde yaşanan Covid-19 salgının diğer sistemleri etkisi aldığına aldığı gibi eğitim sistemini de olumsuz olarak etkilediği açıkça ortadadır, ifadesi kullanılmıştır. Benzer şekilde Akat & Karataş (2020) çalışmasında pandemi sürecinde yaşanabilecek yalnızlık, umutsuzluk ve karamsarlık duygularıyla başa çıkmak için evde izolasyon sırasında bireyin sosyal ilişkilerini sürdürmesi gerektiğini hatta imkanı yoksa internet üzerinden bile bu ilişkilerin sürdürülmeye çalışması gerektiğini belirtmiştir. Bu bakımdan yalnızlık duygusu ile ilgili bulgular geçmiş çalışmalarla örtüşmektedir.

Salgının ve karantina sürecinin öğrenciler üzerinde etkilerine dair veriler incelendiğinde fırsat eşitsizliği, internet, bilgisayar ve alt-yapı yetersizliği, sosyal açıdan olumsuzluk gibi durumlar ifade edilmiştir. Yıldız & Vural (2020) çalışmasında internet erişimi olmayan, bilgisayar hatta televizyonu olmayan dar gelirli hane çocuklarının uzaktan eğitimden yeterince yararlanamadığı; Bozkurt (2020) çalışmasında eğitim politikalarında fırsat eşitliği ve sosyal adaleti sağlama üzerinde durulmasını, teknoloji alt yapısı ve eğitim teknolojilerine ihtiyaca uygun olarak yatırım yapılması gerektiğini ayrıca öğrencilerin duyuşsal dünyalarına da dokunan; ilgi, anlayış ve sempati gibi duygulara dikkat ederek pandemi sürecinde ve yeni normalde duyuşsal alanlara yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu açıdan çalışma bulguları alan yazı ile örtüşmektedir. Fırsat eşitsizliği, donanımsal eksiklikler, sosyal olumsuzluklar mevcut durumda eğitim sistemindeki belirgin problemler olarak görülebilir.

Normalleşme sürecinde öğrencilerin hijyen kuralları konusunda dikkatsiz olduğu ancak sosyal açıdan çabuk normalleştikleri sonucuna veriler doğrultusunda varılmıştır. Bunun sebebi olarak Somut İşlemsel Dönemde (7-11 yaş) olan çocukların düşünce yapılarının sadece şuan ile sınırlı olması ayrıca uzak gelecek ve varsayımlara akıl yürütememeleri gösterilebilir. Bu yüzden çabuk uyum sağlama ve kurallara uymama davranışları gözleniyor olabilir.(URL-1)

ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğretmenlerin salgın, aşı ve salgın sürecine dair görüşleri dikkate alındığında öğretmenlere duyuşsal açıdan destek sağlanmalı ve eğitimin bel kemiği olan öğretmenlerimizin motivasyonları artırılarak, öğrencilerini de normalleşme ve tekrar okula uyum sürecinde motive etmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca salgın ve etki boyutlarının derinlemesine araştırılması sağlanmalı, diğer boyutlarda ne gibi kayıplar olduğu tespit edilmeye çalışılmalıdır.

Bu çalışma nitel bir çalışma olup, araştırma örneklemini öğretmenlerden oluşmaktadır. Benzer çalışmalar farklı yöntem, farklı örneklem grubu, farklı veri toplama araçları ile gerçekleştirilebilir ve elde edilen bulgular daha belirgin olarak ortaya konulabilir. Katılımcı grup sayısı yedi öğretmen ile sınırlı olup katılımcı sayısı artırılarak farklı demografik özellikler ile verilerin farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılabilir. Ayrıca bu çalışma öğretmenlerle bir sefer gerçekleştirilen görüşmesi esnasındaki veriler sonucu elde edilmiştir. Çalışma daha uzun süreli bir etkileşimin söz konusu olduğu eylem çalışması haline getirilip bu süreçle ilgili daha derin veriler elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- Akat, M.,& Karataş, K. (2020). Psychological Effects of COVID-19 Pandemic on Society and Its Reflections on Education. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Akyavuz, E. K.,& Çakın, M. (2020). Covid-19 Salgınının Eğitime Etkisi Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Bakioğlu, B.,& Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142
- Dikmen, M. COVID-19 Salgınında Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeylerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerindeki Rolünün İncelenmesi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli. *Bağımlılık Dergisi*, 22(1), 20-30.
- Karasar, N. (2020). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. 35.bs. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, O. (2020) Tarihte Küresel Salgın Hastalıkla ve Toplum Hayatına Etkileri .*Küresel salgının anatomisi: insan ve toplumun geleceği*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Kıncal, R. Y. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 5. bs. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kızılok, G.E. (2021). *Covid-19 salgın sürecinde öğretmenlerin stres kaynakları ve davranışsal bağımlılık eğilimlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- MEB (2020) <http://tegm.meb.gov.tr/www/telafide-ben-de-varim-programi-usul-ve-esaslari-yayinlandi/icerik/721>(Erişim: 18.06.2021)
- Okyay, P. Covid-19 Aşı Çalışmaları. *Türk Tabipler Birliği Altıncı Ay Değerlendirme Raporu*
- Özer M. & Eren Suna H. (2020) Covid-19 Salgını Ve Eğitim *Küresel salgının anatomisi: insan ve toplumun geleceği*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Özer, M. (2020). The contribution of the strengthened capacity of vocational education and training system in Turkey to the fight against Covid-19. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 134-140.
- Şeker, M., Özer, A., & Korkut, C. (Eds.). (2020). *Küresel salgının anatomisi: insan ve toplumun geleceği*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2019) Pandemi İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı. Erişim: https://grip.gov.tr/depo/saglik-calisanlari/ulusal_pandemi_plani.pdf (Erişim: 15.06.2021)
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020) Türkiye’de güncel durum. Erişim: <https://covid19.saglik.gov.tr/> (Erişim: 15.06.2021)

(URL-1)

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/48252/mod_resource/content/0/Bili%C5%9Fsel%20geli%C5%9Fim.pdf

WHO.(2020) Emsalsiz bir yıl: DSÖ'nün COVID-19 tepkisi (who.int).pdf (Erişim : 18.06.2021)

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, A.,& Vural, R. A. (2020). Covid-19 pandemisi ve derinleşen eğitim eşitsizlikleri. *TTB Covid-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu* (556-565).

(Ek-1)

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Merhabalar ben Ganime Beyza ARSLAN. Erciyes Üniversitesi'nde Fen Bilgisi Eğitimi Alanında yüksek lisans yapmaktayım aynı zamanda Muşta bir ortaokulda görev yapmaktayım. Bu görüşme formu COVID-19 sürecinde öğretmenlerimizin süreçle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yürütülen bir akademik çalışma kapsamında hazırlanmıştır. İzniniz olursa sizinle bu araştırma kapsamında bir görüşme gerçekleştirmek istiyorum.

Görüşmede sorulacak sorulara verilen cevaplar sadece bilimsel araştırmam için kullanılacaktır, vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgileriniz kurum, kuruluşlar ve üçüncü şahıslar ile paylaşılmayacak, gizli tutulacaktır.

Görüşmenin yaklaşık olarak 20-25 dakika süreceği tahmin edilmektedir ve görüşmede size 12 soru yöneltilecektir. Görüşmeyi gerçekleştirirken dilediğiniz anda son verebilir ve ya istediğiniz soruya cevap vermeyebilirsiniz. İzniniz olursa sorulara vereceğiniz yanıtları daha ayrıntılı incelemek için kayıt altına almak isterim. Görüşmeler yazılı hale getirildiğinde sizinle paylaşılacaktır, gerekli gördüğünüz takdirde uygun görmediğiniz kısımları çıkartabilecektir. Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim. Görüşme ile ilgili sorunuz varsa görüşme başlamadan sorabilirsiniz.

Ganime Beyza ARSLAN

Tarih:

Başlangıç Saati:

Bitiş Saati:

DEMOGRAFİK SORULAR:

Yaş aralığı:

Mesleki Kıdem/Yıl:

Branş:

Cinsiyet:

GÖRÜŞME SORULARI:

1. Salgın kavramı size ne ifade etmektedir?
2. Covid-19 ile ilgili ne tür bilgilere sahipsiniz?
3. Aşı kavramı size ne ifade etmektedir?
4. Covid-19 aşısı (aşıları) ile ilgili ne tür bilgilere sahipsiniz?
5. Covid-19 aşısı oldunuz mu? (*Hangi aşı?*) Neden? (*Covid-19 geçirdiniz mi?*)
6. COVID-19'un ortaya çıkışından bu yana yaşam biçiminizde değişiklikler oldu mu? Nasıl bir değişim olduğunu açıklayabilir misiniz?
7. COVID-19 sürecindeki belirsizlik, karantina durumu, okuldan uzak kalma gibi durumlar sizi nasıl etkiledi?
8. Bu süreçte sizi en çok zorlayan şeyler neler oldu? Açıklayabilir misiniz?
9. COVID-19'un ortaya çıkışından bu yana öğrenciler üzerinde olumlu ne gibi değişimler gözlediniz?
10. COVID-19'un ortaya çıkışından bu yana öğrenciler üzerinde olumsuz ne gibi değişimler gözlediniz?
11. COVID-19 sürecindeki belirsizlik, karantina durumu, okuldan uzak kalmanın öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?
12. Normalleşme sürecinde öğrencilerde sürece uyum açısından ne gibi durumlar gözlemlediniz?